

Bruxelles, 26.9.2012
COM(2012) 537 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

**Promovarea sectoarelor culturale și creative pentru creștere economică și crearea de
locuri de muncă în UE**

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Promovarea sectoarelor culturale și creative pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă în UE

1. O RESURSĂ RĂMASĂ ÎN MARE PARTE NEEXPLOATATĂ PENTRU STRATEGIA UE 2020

Aflată în centrul structurii noastre sociale, cultura modelează identitățile, aspirațiile și relațiile noastre cu ceilalți și cu lumea. De asemenea, ea influențează locurile și peisajele în care trăim, precum și modul nostru de viață. Patrimoniul, artele vizuale și arta spectacolului, cinematografia, muzica, domeniul editorial, moda și creația se manifestă puternic în viața de zi cu zi, cu toate acestea, contribuția pe care sectoarele culturale și creative¹ pot s-o aducă la dezvoltarea socială și economică din UE nu este încă pe deplin recunoscută. În plus, globalizarea și trecerea la era digitală sunt însoțite de provocări majore, în timp ce adaptările necesare mai trebuie încă să fie încurajate pentru a permite acestor sectoare să își realizeze pe deplin potențialul iar, pe de altă parte, ca tradiția de excelență a Europei să fie mai bine valorizată ca avantaj competitiv pe scena internațională. Prezenta comunicare propune o strategie care vizează să exploateze și mai mult potențialul acestor sectoare de a contribui la creștere și la crearea de locuri de muncă în UE.

Sectoare cu o creștere ridicată

Performanța economică a sectoarelor culturale și creative este recunoscută: în UE, acestea reprezintă 3,3% din PIB și angajează 6,7 milioane de persoane (3% din ocuparea totală a forței de muncă)².

Cifrele sunt, de asemenea, importante, dacă se ține seama industriile modei³ și luxului⁴, care se bazează pe un aport cultural și creativ puternic. Acestea reprezintă fiecare 3% din PIB-ul UE și angajează 5 milioane și, respectiv, 1 milion de persoane; se preconizează că numărul de persoane angajate în industriile luxului va atinge 2 milioane până în 2020⁵.

Între 2008 și 2011, ocuparea forței de muncă în sectoarele culturale și creative s-a dovedit mai rezistentă decât în economia UE în ansamblu⁶, cu rate de creștere diferite totuși, între subsectoare. Această tendință este cu atât mai interesantă întrucât unele sectoare au un procent mai ridicat de ocupare a forței de muncă tinere decât restul economiei.

¹ Incluzând în special arhitectura, arhivele și bibliotecile, artizanatul artistic, audiovizualul (inclusiv filmele, televiziunea, jocurile video și multimedia), patrimoniul cultural, designul (inclusiv creația de modă), festivalurile, muzica, arta spectacolului și artele vizuale, editarea și radioul

² Raportul privind competitivitatea Europei 2010. Alte surse au estimat valori superioare și anume, 4,5% din PIB și 8,5 milioane de persoane angajate (TERA Consultants, 2010).

³ Inclusiv designul, fabricarea de articole și accesorii de modă și distribuția acestora.

⁴ Incluzând în special modă de lux, bijuterii și ceasuri, accesorii, articole din piele, parfumuri și produse cosmetice, mobilă și aparate de uz casnic, autoturisme, nave, precum și gastronomie, hoteluri și facilități recreative.

⁵ *Competitiveness of the EU fashion industries*, Idea Consult, 2012; *The value of the cultural and creative industries to the European economy*, Frontier Economics, 2012

⁶ Sursă: Eurostat (EU-LFS).

În unele cazuri, la nivel local și regional, investiții strategice în aceste sectoare au dat rezultate impresionante. În special, festivalurile și Capitalele europene ale culturii generează beneficii economice importante, având uneori un efect de levier de zece ori mai mare pentru fiecare euro investit.

Catalizatori pentru inovare

Fiind la intersecția între arte, afaceri și tehnologie, sectoarele culturale și creative se află într-o poziție strategică pentru a declanșa efecte pozitive în alte sectoare de activitate. Acestea alimentează conținut pentru aplicațiile TIC, generând o cerere de produse electronice și de dispozitive de telecomunicații de consum ultramoderne. Cultura și creativitatea au, de asemenea, un impact direct asupra unor sectoare cum ar fi turismul și sunt integrate în toate etapele lanțului de valori ale altor sectoare, precum moda și industriile de lux, unde importanța acestora ca active de bază este în creștere⁷.

La un nivel mai general, aceste sectoare au un impact asupra inovării în alte sectoare de activitate. Așa cum s-a subliniat în „O Uniune a inovării”⁸, inovarea depinde din ce în ce mai mult de factori de natură non-tehnologică, cum ar fi creativitatea, designul și noile procese organizaționale sau modele de afaceri. Ea se bazează în mare măsură pe ecosistemele creative în care calitatea și diversitatea de parteneriate între diferite sectoare și tipuri de actori sunt decisive. Exemplul cel mai evident este o utilizare mai largă a creației în industriile manufacturiere, oferind o valoare adăugată produselor, serviciilor, proceselor și structurilor de piață. În întreprinderile care cheltuiesc de două ori mai mult decât media în resurse creative, probabilitatea de a lansa produse inovatoare este cu 25% mai mare⁹.

Această funcție de catalizator poate, de asemenea, să constituie o resursă fundamentală pentru inovarea socială și răspunsuri la provocările societale majore, cum sunt schimbările climatice, dezvoltarea durabilă, schimbările demografice sau diversitatea culturală¹⁰. De exemplu, în parteneriat cu sectorul educației și formării profesionale, sectoarele culturale și creative pot contribui la dezvoltarea unui mix de competențe în jurul creativității și spiritului antreprenorial, al gândirii critice, al asumării de riscuri și al angajamentului, de care UE are nevoie pentru a rămâne competitivă în societatea bazată pe cunoaștere.

Un element cheie în concurența globală și puterea necoercitivă

Partenerii internaționali ai Europei investesc deja mult în sectoarele culturale și creative. SUA investește de decenii în aceste sectoare deoarece consideră că aceste sectoare sunt nu numai strategice din punct de vedere economic, ci și un mijloc de afirmare a prezenței lor în întreaga lume. Altele, cum ar fi China, Coreea de Sud sau India, fac, de asemenea, investiții masive pentru a-și promova potențialul economic și „puterea necoercitivă”. În acest sens, acestea intră în concurență la nivel mondial pentru a recompensa talentele creative. De exemplu, în China, investițiile publice în cultură au crescut cu 23% pe an începând cu 2007, și există planuri de a crește cota din PIB a acestui sector de la 2,5% la 5-6% până în 2015¹¹.

⁷ După cum o demonstrează conceptul de *fast fashion*, în cadrul căruia, pe parcursul unui an, mai multe colecții noi sunt lansate pe piață.

⁸ COM (2010) 546.

⁹ *Creating Innovation: „Do the creative industries support innovation in the wider economy?”*, NESTA 2008

¹⁰ Sostituto – *Culture as a factor of economic and social innovation*, 2012 KEA European Affairs – Studiul privind impactul culturii asupra creativității, 2009

¹¹ Al 12-lea plan cincinal al Chinei (2011 – 2015).

În timp ce industria europeană a modei și a luxului contribuie din ce în ce mai mult la exporturile din UE¹² și la promovarea excelenței europene în lume, potențialul altor sectoare, cum ar fi de exemplu cinematografia sau muzica, nu este încă exploatat din punct de vedere strategic în străinătate. Provocarea constă, atât în a crește exporturile în beneficiul economiei UE, cât și în a crea o imagine dinamică a unei Europe atractive și creative, deschisă culturilor și talentelor din întreaga lume.

2. TRANSFORMAREA PROVOCĂRILOR ÎN NOI OPORTUNITĂȚI DE CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI DE CREARE DE LOCURI DE MUNCĂ

Sectoarele culturale și creative se confruntă cu un *mediu aflat în rapidă schimbare caracterizat prin trecerea la digital și globalizare*, ceea ce duce la apariția unor noi operatori, coexistența structurilor foarte mari cu microentități, o transformare progresivă a lanțurilor de valori și o evoluție a comportamentului și așteptărilor consumatorilor. Deși aceste modificări oferă posibilități considerabile în materie de costuri de producție inferioare sau noi canale de distribuție, ele fac necesară o acțiune la diferite niveluri.

În acest context în schimbare, *accesul la finanțare* rămâne o dificultate majoră: sectorul bancar nu are competențele necesare pentru a analiza modelele de afaceri în aceste sectoare și nu evaluează în mod corespunzător activele necorporale ale întreprinderilor în cauză. Într-un moment în care investițiile sunt necesare pentru a se adapta, criza financiară și economică face această situație și mai critică.

Aceste sectoare se caracterizează, de asemenea, printr-un grad ridicat *de fragmentare națională și lingvistică*. Dacă diversitatea culturală care rezultă este în mod clar un atu pentru Europa, ea antrenează în același timp o circulație limitată și suboptimă a producățiilor, dar și a operatorilor din sectoarele culturale și creative în interiorul și în afara UE, dezechilibre geografice și – prin urmare – o alegere limitată pentru consumatori.

Au loc evoluții dinamice la frontiera între diferite sectoare (de exemplu, prin consolidarea legăturilor între jocuri, cinema și muzică) și cu alte industrii (precum moda, luxul sau turismul). Cu toate acestea, sectoarele și politicile sectoriale sunt încă adesea organizate în silozuri sectoriale, ceea ce limitează posibilitățile de a crea sinergii și apariția de noi soluții și noi întreprinderi.

Toate aceste provocări afectează diferitele sectoare în moduri diferite, dar ele necesită un răspuns strategic global care să implice toți actorii începând de la nivelul local până la nivelul UE.

3. NECESITATEA UNEI STRATEGII LA MAI MULTE NIVELURI – ROLUL STATELOR MEMBRE

O abordare holistică pentru strategii integrate

¹² De exemplu, 62% din totalul mărfurilor produse de mărci de top europene sunt vândute în afara Europei iar valoarea exporturilor lor este estimată la 260 de miliarde EUR (de exemplu, aproximativ 10% din totalul exporturilor europene).

În ciuda mării diversități de contexte naționale și regionale, elaborarea de strategii de succes care permit transformarea provocărilor enumerate anterior în noi oportunități de creștere și de locuri de muncă în UE, urmează de obicei același model de etape logice¹³.

Ca regulă generală, recenzarea completă și mobilizarea resurselor culturale și creative dintr-un anumit teritoriu constituie fundamentul strategiilor eficiente pentru sectoarele culturale și creative. Aceste strategii sunt holistice, necesitând crearea unor parteneriate între diferite departamente (cultură, industrie, economie, educație, turism, amenajarea teritoriului etc.) și implicarea tuturor părților interesate din sectorul public și privat pentru a spori sentimentul de proprietate. Strategiile trebuie, de asemenea, să fie susținute de cercetare pentru a se asigura eficacitatea, eficiența și sustenabilitatea. Pentru fiecare temă relevantă - de la dezvoltarea competențelor la accesul la finanțare sau accesul la piețele mondiale etc. - aceste strategii determină ceea ce poate fi abordat prin politici și instrumente generice și ce anume necesită o abordare specifică. Acest lucru este valabil pentru toate nivelurile de guvernare: locală, regională, națională, până la nivel european.

În ultimii ani, în timp ce unele state membre, regiuni și orașe, cum ar fi Regatul Unit, Estonia, Valonia, Puglia, Barcelona, Amsterdam, pentru a da câteva exemple, au valorificat cu eficiență potențialul extraordinar de muncă din sectoarele culturale și creative ca mod de a promova dezvoltarea socioeconomică și au pus la punct în mod progresiv strategii *ad hoc*, altele se află de abia la început. Acolo unde strategiile și-au făcut apariția, ele tind să se axeze pe întărirea acestor sectoare și nu și pe stimularea parteneriatelor sau pe efectele implicate asupra altor sectoare.

Vectori politici cheie

Pentru a răspunde provocărilor majore identificate, este nevoie de o acțiune concertată în special în următoarele domenii cheie.

Abordarea evoluției nevoilor de competențe

Este nevoie de parteneriate mai puternice între sectoarele culturale și creative, parteneri sociali și furnizori de educație și formare, atât prin formare inițială cât și prin dezvoltare profesională continuă. Acest lucru ar trebui să ofere sectoarelor gama de competențe necesare pentru antreprenoriatul creativ într-un mediu în rapidă schimbare. În plus, unele sectoare se confruntă cu o penurie de angajați înzestrați cu competențe tehnice sau manuale tradiționale, deoarece tinerii în special sunt mai puțin atrași să dobândească aceste abilități.

Aptitudinile în materie de creativitate trebuie să fie deprinse de la o vârstă fragedă, pentru a pune bazele unei reînnoiri constante a talentelor creative și pentru a stimula cererea de produse și conținuturi creative din ce în ce mai diverse și mai sofisticate. Într-o perspectivă de învățare pe tot parcursul vieții, competențele și abilitățile creative pot contribui la răspunsul așteptat de evoluția cerințelor de pe piața muncii.

Parteneriatele cu sectorul educației pot contribui, de asemenea, la un mediu de învățare stimulator, sprijinind persoanele care învață, în special persoanele aflate în dificultate, să dobândească competențe de bază și să dezvolte competențele necesare pentru viitoarea viață profesională, îmbunătățind astfel capacitatea lor de inserție profesională. Inițiativele creative

¹³ A se vedea <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/120505-cci-policy-handbook.pdf>

și culturale la nivel local pot contribui la integrarea comunităților marginalizate și pot oferi oportunități pentru persoanele care trăiesc în cartiere defavorizate.

Îmbunătățirea accesului la finanțare

Dimensiunea redusă a întreprinderilor din sectoarele culturale și creative, gradul de incertitudine în ceea ce privește cererea pentru produsele lor, complexitatea planurilor lor de afaceri și lipsa lor de active corporale reprezintă obstacole pentru obținerea de finanțare externă. Deși există posibilități de finanțare alternative (finanțare prin capitaluri proprii, investițiile investitorilor individuali privați, capital de risc și garanții), acestea rămân subutilizate pe scară largă. Elemente anecdotice aduc mărturie de asemenea, de existența unui deficit al pieței pentru finanțarea operațiunilor de export.

Prin urmare, instituțiile financiare trebuie să își sporească gradul de sensibilizare cu privire la potențialul economic al acestor sectoare și să își dezvolte capacitatea de a evalua întreprinderile bazându-se pe active necorporale. În paralel, întreprinzătorii din aceste sectoare ar trebui să fie sprijiniți pentru a înțelege mai bine cerințele din planul de afaceri și alocarea de fonduri pentru a-și finanța activitățile și creșterea.

Extinderea pieței: noi parteneriate și modele de afaceri

Instituțiile și prestatorii de servicii în domeniul culturii și artei trebuie să își consolideze capacitatea de lărgire a publicului, să profite de noile oportunități (în special peste frontiere) și să se adapteze la evoluția comportamentului și așteptărilor publicului. Noi servicii care exploatează posibilitățile oferite de TIC și furnizarea de servicii online își fac apariția; ele oferă modalități de a răspunde mai bine cererii consumatorilor care doresc să aibă acces la o gamă largă de conținuturi și produse și să participe mai activ în procesul de creație. Aceste noi abordări și servicii ar trebui, de asemenea, să se transforme în noi surse de venit.

Pentru a încuraja crearea, producerea și distribuirea de conținut digital pe toate tipurile de platforme, sectoarele culturale și creative trebuie să intre în parteneriate strategice și echitabile cu alte sectoare, ceea ce poate duce la modele inovatoare de afaceri, prin care conținutul este abordat în diferite moduri, realizând un echilibru între veniturile deținătorilor de drepturi și accesul publicului larg la conținut și la cunoștințe, promovând astfel educația în domeniul mass-media și al culturii. În acest context, este necesar să se exploateze din ce în ce mai mult întregul potențial al platformei unice de acces la colecții digitale, biblioteci, muzee și arhive ale Europei, Europeana¹⁴, pentru a crea un nou ecosistem de aplicații și de produse numerice destinate sectoarelor turismului, educației creației și culturii.

Extinderea la nivel internațional

Sunt necesare politici inteligente de internaționalizare și de promovare a exportului pentru a permite majorității organizațiilor mici și întreprinderilor care doresc să își desfășoare activitatea într-un mediu global să ajungă la un public nou și la piețe pretutindeni în lume. Este necesar să se identifice cele mai eficiente de servicii de asistență, să se faciliteze accesul la piețele străine, să se consolideze dialogul dintre autoritățile de reglementare și să se evalueze posibilitățile în materie de mecanisme de partajare a riscului. Punerea în comun a resurselor și o cooperare mai strânsă între diverșii actori din UE ar putea fi explorate mai mult pentru a promova consolidarea unei prezențe culturale și creative mai puternice a Europei pe scena mondială, precum și o imagine atractivă a Europei care să reflecte legătura între

¹⁴

www.europeana.eu

exceleța noastră în domeniul patrimoniului cultural și din creativitatea avangardistă și dinamică.

Consolidarea fertilizării transsectoriale

Sectoarele culturale și creative au nevoie de medii multidisciplinare unde pot intra în contact cu întreprinderile din alte sectoare de activitate. Orice intervenție publică care vizează dezvoltarea, în continuare, a acestor medii necesită o fertilizare transsectorială. Ea necesită elaborarea și testarea unor politici și instrumente de asistență consolidate pentru întreprinderi al căror obiectiv este acela de a facilita crearea de legături și efecte de propagare pozitive între sectoare. Ea presupune favorizarea schimbării în interiorul sectoarelor înseși, adăugând noi competențe și aptitudini în alte sectoare și vice versa.

Aceasta necesită, de asemenea, o mai bună cooperare între diferitele politici, care să cuprindă în special afacerile economice, industria, educația, turismul, inovarea, dezvoltarea urbană și regională și amenajarea teritoriului.

Având în vedere cele de mai sus, statele membre, la toate nivelurile teritoriale, și implicând - după caz - toate părțile interesate relevante publice și private, sunt invitate:

- să evalueze pe deplin potențialul SCC¹⁵ pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și să le integreze în strategiile lor de dezvoltare la toate nivelurile, în special în contextul strategiilor de specializare inteligentă¹⁶
- să consolideze cooperarea între SCC și cu alte sectoare, cum ar fi TIC, turismul etc., inclusiv prin inițiative comune de promovare a înțelegerii între sectoare și să contribuie la dezvoltarea unei mentalități mai deschise, inovatoare și antreprenoriale în economie
- să încurajeze și să faciliteze înființarea de platforme, rețele și de clustere între toate părțile interesate din sectorul public și privat care sunt relevante pentru SCC
- să încurajeze parteneriatele structurate între SCC, parteneri sociali și toate categoriile de furnizori de educație și formare profesională, inclusiv ai formării prin ucenicie
- să promoveze recunoașterea calificărilor în educația și formarea non-formală și informală în domenii care sunt relevante pentru SCC
- să favorizeze interesul instituțiilor financiare pentru investiții și disponibilitatea pentru investiții a SCC și să elaboreze instrumente de inginerie financiară dedicate, în special scheme de garantare, inclusiv prin intermediul unei utilizări corespunzătoare a viitorului program Europa creativă și a Fondurilor politicii de coeziune
- să sprijine SCC în explorarea și testarea de noi strategii de largire a audienței și de noi modele de afaceri care sunt relevante pentru trecerea la era digitală
- să sprijine digitalizarea conținutului cultural și dezvoltarea de platforme online în conformitate cu normele UE relevante privind ajutoarele de stat

¹⁵ Prescurtare pentru sectoarele culturale și creative

¹⁶ A se vedea pagina 10.

- să încurajeze SCC, pentru a explora și consolida prezența lor pe piețele internaționale, inclusiv prin dezvoltarea de parteneriate internaționale și cooperarea cu țările terțe

4. VALOARE ADĂUGATĂ PENTRU ACȚIUNEA LA NIVELUL UE

UE are, în mod evident, un rol important în crearea unui bun mediu și în sprijinirea acestui program de adaptare.

Promovarea cadrului de reglementare adecvat

În cadrul „*Small Business Act*” pentru Europa, UE instituie, pentru Uniune și statele sale membre, un cadru privind politica pentru IMM-uri care vizează ameliorarea abordării generale a spiritului antreprenorial¹⁷. Acesta este deosebit de relevant pentru sectoarele culturale și creative unde predomină întreprinderile mici și microîntreprinderile.

Concentrându-se asupra nevoii de a înregistra progrese în realizarea deplină a pieței unice europene digitale integrate, Comunicarea „*O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală*”¹⁸ stabilește un model pentru inițiativele menite să asigure un cadru UE privind drepturile de proprietate intelectuală de recompensare a eforturilor creatoare și de facilitare a activităților transfrontaliere în cadrul pieței interne. Ca urmare, Comisia a adoptat propuneri legislative privind operele orfane¹⁹ și gestionarea colectivă a drepturilor de autor²⁰. Evaluarea sectorului audiovizual progresează ca urmare a Cărții verzi cu privire la distribuirea on-line a operelor audiovizuale în UE²¹. Comisia sprijină procesul de mediere cu părțile interesate cu privire la redevențele pentru copiile private. Este, de asemenea, prevăzut să se amelioreze evaluarea activelor necorporale, un aspect crucial pentru accesul la finanțarea privată.

Pentru aceste sectoare culturale și creative care depind de mărci și de loialitatea clienților, modernizarea și adaptarea sistemului bazat pe mărci comerciale sunt de o importanță deosebită. În contextul Observatorului UE privind încălcările DPI, sunt necesare o mai bună analiză a datelor fiabile privind valoarea și încălcarea DPI, schimbul de cele mai bune practici și acțiuni de sensibilizare pentru a combate contrafacerea și pirateria în mod eficace și eficient. În acest context, Comisia facilitează cooperarea între titularii de drepturi de proprietate intelectuală și platformele internet pe baza *Memorandumului de înțelegere privind vânzarea mărfurilor contrafăcute pe internet*, care vizează să reducă, la nivel pan-european, oferta de bunuri culturale false pe internet²².

În cadrul Agendei digitale pentru Europa²³, care cuprinde acțiuni destinate să elimine obstacolele din calea dezvoltării piețelor online europene, anumite aspecte ale inițiativelor privind *reutilizarea informațiilor din sectorul public* pot contribui la o mai bună exploatare a bunurilor culturale și a accesului la acestea.

Una dintre acțiunile prioritare stabilite de *Comunicarea privind viitorul TVA*²⁴ o constituie o revizuire a structurii actuale a cotelor de TVA. În conformitate cu unul dintre principiile care

¹⁷ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/>

¹⁸ COM (2011) 287.

¹⁹ COM (2011) 289.

²⁰ COM (2012) 372.

²¹ COM (2011) 427.

²² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2

²³ COM (2010) 245.

²⁴ COM (2011) 851.

guvernează această revizuire, bunurile și serviciile similare ar trebui să fie supuse aceleiași cote de TVA și progresul tehnologic ar trebui luat în considerare, pentru a remedia problema convergenței între mediul online și mediul fizic.

Pentru ca o piață numerică funcțională să poată de asemenea oferi noi perspective sectoarelor culturale și creative, Comisia va continua să pună în aplicare inițiativele enunțate în planul de acțiune privind Piața unică digitală a comerțului electronic și a serviciilor online²⁵, inclusiv o inițiativă privind procedurile de notificare și de acțiune, precum și o inițiativă privind neutralitatea internetului.

În contextul *modernizării ajutoarelor de stat în UE*²⁶, va fi luată în considerare exceptarea de la obligația de notificare pentru ajutoarele din sectorul cultural. În plus, sprijinul pentru inovare, inclusiv inovarea fără caracter tehnologic, va fi luat în considerare în cadrul următoarei revizuirii a *Cadrul comunitar privind ajutoarele de stat* pentru activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare.

Facilitarea schimbului de bune practici și învățarea reciprocă

Inițiativele la nivelul UE pot accelera ritmul de adaptare, încuraja diseminarea bunelor practici și îmbunătăți crearea de rețele în industriile culturale și creative. De la adoptarea Agendei europene pentru cultură²⁷ în 2007, autoritățile naționale au cooperat în acest domeniu. Un grup de experți a fost înființat pentru a discuta și valida cele mai bune practici naționale sau regionale și pentru a face propuneri pentru inițiative de cooperare. Grupul a publicat un manual de utilizare strategică a Fondurilor politicii de coeziune a UE pentru stimularea potențialului culturii pentru dezvoltarea locală, regională și națională, în special prin contribuția la strategiile de specializare inteligentă²⁸. Grupul se va concentra asupra strategiilor de internaționalizare și de export. Un alt exemplu este platforma de învățare politică instituită în temeiul Alianței europene a industriilor creative²⁹, pentru a promova schimburile și cooperarea în oferta de servicii de sprijin pentru întreprinderi, pentru a facilita accesul la finanțare și pentru a valoriza excelența și cooperarea clusterelor în industriile creative.

De asemenea, Comisia intenționează să sprijine învățarea reciprocă între administrațiile orașelor, pentru a permite responsabililor politici locali să împărtășească și să compare punctele lor de vedere privind influența culturii asupra revitalizării economice și sociale a orașelor.

Către 2020: Mobilizarea unei game largi de ajutoare financiare specifice și generice

Propunerile Comisiei pentru programele și instrumentele pentru noul cadru financiar multianual 2014-2020, în special Europa creativă³⁰, Erasmus pentru toți³¹, Fondurile politicii de coeziune³², Orizont 2020³³, COSME³⁴ și mecanismul „Conectarea Europei”³⁵ pot avea o

²⁵ COM (2011) 942.

²⁶ COM (2012) 209.

²⁷ COM (2007) 242.

²⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/cci_en.htm

²⁹ <https://www.howtogrow.eu/ecia/>

³⁰ COM (2011) 785.

³¹ COM (2011) 788.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_ro.cfm

³³ COM (2011) 809.

³⁴ COM (2011) 834.

contribuție decisivă pentru a sprijini dezvoltarea ulterioară a sectoarelor culturale și creative și pentru a consolida contribuția acestora la strategia Europa 2020 pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică.

Europa creativă are ca obiectiv promovarea și protejarea diversității culturale și lingvistice și consolidarea competitivității sectoarelor culturale și creative. Obiectivul său este acela de a:

- sprijini crearea de rețele, de parteneriate și de activități de învățare reciprocă transfrontaliere pentru a consolida capacitatea sectoarelor de a-și exercita activitățile dincolo de frontierele naționale și pentru a răspunde unor provocări cum ar fi trecerea la digital, globalizarea și fragmentarea piețelor europene;

- institui un **mecanism financiar** dedicat, care să ofere garanții pentru a facilita accesul la împrumuturi bancare pentru întreprinderi mici și organizații; această inițiativă, care va face parte, împreună cu mecanismele prevăzute de Orizont 2020 și COSME, din viitoarele instrumente financiare de datorie destinate IMM-urilor, va urmări, de asemenea, să atingă un impact sistemic asupra sectorului financiar, prin îmbunătățirea capacității instituțiilor financiare de a evalua proiectele culturale și creative, regrupând competențele actualmente limitate dincolo de frontierele naționale și sprijinind inițiativele menite să consolideze disponibilitatea pentru investiții în sectoare;

- sprijini acțiuni de consolidare a capacităților care vizează cucerirea unui nou public și testarea unor modele de afaceri;

- sprijini măsurile destinate să promoveze activitățile internaționale ale sectoarelor.

Erasmus pentru toți va sprijini investițiile în educație și formare profesională, atât sub forma mobilității în scop educațional, parteneriatelor pentru inovare cât și a asistenței la elaborarea politicilor. Ca parte din eforturile sale de a promova cooperarea pentru inovare, programul va sprijini parteneriatele pe scară largă (alianțele cunoașterii) între învățământul superior și întreprinderi, precum și parteneriatele între educație și formare profesională și întreprinderi (alianțe ale competențelor sectoriale). Sectoarele culturale și creative beneficiază astfel de importante posibilități de parteneriat cu sectorul educației și al formării.

Pe baza amplelor oportunități deja furnizate³⁶, **Fondurile politicii de coeziune** vor continua să susțină investițiile în sectoarele culturale și creative, pentru a maximiza contribuția culturii ca instrument de dezvoltare locală și regională, de regenerare urbană, de dezvoltare rurală, de ocupare a forței de muncă și de incluziune socială. Domenii de investiții posibile ar fi, de exemplu, cercetarea, inovarea, competitivitatea IMM-urilor, spiritul antreprenorial în industriile culturale și creative, protecția și valorizarea patrimoniului cultural și a siturilor naturale³⁷. În plus, **Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală** va continua să acorde sprijin pentru îmbogățirea patrimoniului cultural rural și pentru îmbunătățirea accesului la servicii culturale în zonele rurale prin furnizarea de servicii de investiții și formare pentru întreprinderile culturale și creative și stimulând, în același timp, crearea de rețele și dezvoltarea de grupuri de întreprinderi, în special prin intermediul LEADER³⁸.

³⁵ COM (2011) 665.

³⁶ Studiu privind contribuția culturii la dezvoltarea locală și regională, 2010

³⁷ SWD(2012) 61, partea II

³⁸ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm

În acest context, utilizarea unor instrumente de inginerie financiară dedicate vor fi încurajate în continuare, inclusiv în ceea ce privește sectoarele culturale și creative. În viziunea sa asupra viitoarei politici de coeziune, Comisia a menționat aceste sectoare în contextul dezvoltării de strategii de specializare inteligentă pentru dezvoltarea locală și regională³⁹. O integrare mai puternică a strategiilor între nivelul local/regional și nivelul național este deci, în egală măsură, necesară. Accentul ar trebui pus acum pe evaluarea potențialului sectoarelor în strategiile de dezvoltare regională în cadrul următoarei definiții ale acordurilor de parteneriat și ale programelor operaționale și de dezvoltare rurală, ținând seama de legăturile dinamice care există între activele culturale tradiționale, crearea de întreprinderi creative și răspunsul la provocări sociale și de mediu și care favorizează o mai bună combinație de investiții în infrastructuri și capital uman⁴⁰.

COSME are ca obiectiv consolidarea competitivității și durabilității IMM-urilor și întreprinderilor din UE și încurajarea unei culturi antreprenoriale. Comisia propune acțiuni care să stimuleze dezvoltarea clusterelor de nivel mondial și rețelelor de întreprinderi și care să accelereze apariția unor industrii competitive bazate pe activități intersectoriale, element deosebit de important pentru sectoarele culturale și creative. Sunt propuse acțiuni concrete pentru a încuraja adoptarea unor noi modele de afaceri și utilizarea comercială a ideilor creative având drept consecință producția de bunuri și servicii personalizate, adaptate și care să răspundă unei cereri a consumatorilor. De asemenea, Comisia propune să dezvolte acțiuni care constau în asocierea și adăugarea de competențe și aptitudini în domeniul proiectării, creativității și fabricării.

Orizont 2020 va reglementa sprijinul UE pentru activitățile de cercetare și inovare și va promova o mai bună exploatare a potențialului industrial al politicilor de inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică. Programul are drept scop consolidarea competitivității într-o serie de industrii și sectoare emergente, care prezintă o relevanță deosebită pentru sectoarele culturale și creative. Acesta va sprijini evoluțiile tehnologice aflate în legătură cu aceste sectoare, precum tehnologiile inovatoare pentru crearea și utilizarea conținutului creativ și materialelor inovatoare pentru industriile creative. Orizont 2020 va examina, de asemenea, noi forme de inovare, cum ar fi inovarea și creativitatea sociale, în scopul consolidării unei dinamici interculturale pozitive în Europa și în relațiile cu partenerii internaționali.

Mecanismul „Conectarea Europei” are ca scop stimularea transportului, energiei și rețelelor digitale în Europa. Acesta va oferi finanțare durabilă pentru Europeana și va sprijini activități conexe, cum ar fi de exemplu, mecanismele pentru schimbul de informații referitoare la drepturile de autor și acordarea de licențe sau privind centrele de competență în domeniul digitalizării și conservării patrimoniului cultural digital.

La nivel internațional, dialogul politic între UE și țări terțe, atât la nivel bilateral, cât și regional, poate fi utilizat pentru a spori încrederea și pentru a permite, inclusiv sectoarelor culturale și creative să se angajeze în parteneriate avantajoase pentru toate părțile⁴¹. Prin cooperare, cultura va continua să fie un vector esențial al dezvoltării socioeconomice, al

³⁹ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=a39fd20b-9fbc-402b-be8c-b51d03450946&groupId=10157

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Dialoguri politice ar putea fi sprijinite în special în cadrul Instrumentului de parteneriat (IP).

respectării drepturilor omului, al protecției democrației, precum și al apărării societății civile și al altor valori ale bunei guvernante⁴².

Comisia va întreprinde următoarele acțiuni:

- va continua să îmbunătățească cadrul de reglementare al UE pentru SCC
- va negocia cu Parlamentul European și Consiliul propunerile sale pentru instrumentele de finanțare ale UE pentru perioada 2014-2020, și va pregăti punerea în aplicare a acestora
- va sprijini schimbul de bune practici în cadrul UE

Acțiuni pe termen scurt la nivelul UE pentru a sprijini vectorii politici cheie

Pe termen scurt, eforturile depuse în statele membre, la toate nivelurile teritoriale, vor fi completate de o serie de inițiative ale UE destinate să sprijine apariția ecosistemelor creative între sectoare în diferite etape ale lanțului valoric:

- Abordarea evoluției nevoilor de competențe

Alianțele cunoașterii între învățământul superior și întreprinderi sunt testate în scopul promovării inovării. O Alianță între cinema și industrie pentru cunoaștere și învățare⁴³ va prezenta un raport privind activitatea sa în 2013.

UE finanțează prima etapă a unui Consiliu european al competențelor sectoriale din domeniul audiovizualului și spectacolelor în direct⁴⁴, și finanțează, de asemenea, un Consiliu european al competențelor sectoriale în sectorul textilelor, al confecțiilor și pielăriei⁴⁵ pentru a analiza nevoile în materie de competențe.

Până la sfârșitul anului 2013, un grup de experți din statele membre, instituit în cadrul agendei europene pentru cultură, va prezenta un raport privind promovarea de parteneriate creative între școli și întreprinderile și organizațiile culturale și creative.

- Îmbunătățirea accesului la finanțare

În cadrul Alianței europene a industriilor creative, UE finanțează două parteneriate pentru un acces mai bun la finanțare (FAME și C-I Factor) până în 2014.

Fondul de garantare a producțiilor din cadrul programului MEDIA⁴⁶ facilitează accesul producătorilor de filme la surse private de finanțare.

Comisia va evalua posibilitatea de a institui un fond de garanție similar pentru întreprinderile de modă.

⁴² Aceste obiective vor fi susținute printr-o cooperare atât geografică, cât și tematică prin Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD), Instrumentul european de vecinătate (IEV), Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA), Cel de-al 11-lea Fond European de Dezvoltare (FED).

⁴³ http://ec.europa.eu/education/higher-education/ka1_en.htm

⁴⁴ <http://www.pearle.ws/en/projects/detail/16>

⁴⁵ <http://europeanskillscouncil.t-c-l.eu/eng/>

⁴⁶ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/funding/index_en.htm

În conformitate cu strategia privind DPI, Comisia va formula propuneri de politici menite să îmbunătățească exploatarea economică a DPI⁴⁷.

- Extinderea pieței

În 2012, Comisia:

- va finanța o acțiune pregătitoare privind circulația filmelor europene în era digitală⁴⁸
- va finanța un proiect pilot privind metodele inovatoare de utilizare a TIC în SCC⁴⁹
- va finanța o rețea tematică privind noi modele de afaceri pentru publicare în era digitală⁵⁰
- va organiza o conferință europeană privind schimbul de bune practici⁵¹ privind extinderea categoriilor de public
- va adopta o recomandare privind filmul european în era digitală

Până la sfârșitul anului 2012, un grup de experți din statele membre, instituit în cadrul agendei europene pentru cultură, va prezenta un raport privind politicile și bunele practici ale instituțiilor publice pentru a promova un acces și o participare mai bune la cultură.

În 2013, Comisia:

- va susține fabricarea unor instrumente mai puternice și mai interactive pentru industriile creative și va anticipa tendințele viitoare în cercetare și inovare prin interacțiunea în cadrul și între diferitele segmente ale acestor industrii⁵²
- va lansa un proiect pilot WORTH pentru stimularea sprijinului orientat spre piață și pentru a oferi consiliere IMM-urilor din lumea modei sau a produselor personalizate bazate pe creație, pentru a dezvolta noi produse și servicii de creație prin cooperarea cu designeri

Inițiativele Marca patrimoniului european⁵³ și Capitalele europene ale culturii⁵⁴ vor fi, de asemenea, utilizate în continuare ca laboratoare pentru lărgirea audienței și participarea cetățenilor.

- Extinderea la nivel internațional

În 2012-2013, Comisia va organiza în țări terțe programe specifice de sprijinire a internaționalizării IMM-urilor prin intermediul clusterelor, inclusiv pentru SCC.

Cooperarea în materie de SCC în cadrul Proiectului comercial UE-China ca fază de testare pentru cooperarea consolidată în acest domeniu va continua.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/intellectual-property/index_en.htm

⁴⁸ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/digitaldistrib/prepaction/index_en.htm

⁴⁹ http://ec.europa.eu/culture/news/12062012-pilotproject-eac10_en.htm

⁵⁰ WP ICT PSP 2012, p.19

⁵¹ http://ec.europa.eu/culture/news/20120316-conference-audience_en.htm

⁵² WP ICT PSP 2013, pp. 10, 81-85

⁵³ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/label/european-heritage-label_en.htm

⁵⁴ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm

Dialogurile de politică privind cultura cu partenerii emergenți se vor concentra asupra mediului pentru cooperare și schimburi în SCC.

De asemenea, Comisia:

- va testa fezabilitatea partajării riscurilor existente ale sistemelor oficiale de asigurare a creditelor de export pentru IMM-uri
- va explora, în strânsă consultare cu SEAE, modalități și mijloace de a consolida cultura în relațiile externe

În 2013, un grup de experți din statele membre vor elabora un manual privind internaționalizarea strategiilor de sprijin pentru SCC.

- Consolidarea fertilizării transsectoriale

Din 2012, Comisia:

- a promovat legăturile intersectoriale în cadrul Alianței europene a industriilor creative
- a susținut trei demonstrații pe scară largă în sprijinul turismului cultural în cadrul Alianței europene a serviciilor mobile și de mobilitate

Tot în perioada 2012-2013, Comisia:

- va institui un centru european de inovare a serviciilor care să furnizeze sprijin consultativ organizațiilor regionale privind inovarea serviciilor și creativitatea pentru promovarea mutațiilor industriale
- va publica un ghid inteligent privind o mai bună utilizare a Fondurilor politicii de coeziune pentru a profita de inovare în domeniul serviciilor, deosebit de relevante pentru SCC
- va începe finanțarea unui proiect-pilot care să sprijine două regiuni industriale tradiționale în tranziția lor către dezvoltarea „cartierelor creative” europene⁵⁵
- va examina provocările și opțiunile pentru măsurile de consolidare a competitivității industriilor modei și luxului din UE și va ține seama de documentele de lucru corespunzătoare ale serviciilor Comisiei
- va evalua recomandările care urmează a fi prezentate de către European Design Leadership Board în 2012 și va formula un plan de acțiune pentru accelerarea preluarea creației în cadrul politicilor din domeniul inovării
- va dezvolta și testa, în conformitate cu Inițiativa europeană privind clusterelor de excelență, module de formare profesională menite să promoveze rolul creativității, al competențelor creative și al sectoarelor creative pentru transformarea activităților industriale tradiționale
- va lansa o consultare a părților interesate privind relevanța de a înființa o alianță europeană a economiei experienței, în scopul de a încuraja interacțiunea transsectorială între SCC, sectorul

⁵⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5782&lang=en

5. MONITORIZAREA PROGRESSELOR

Exploatarea pe deplin a potențialului SCC poate aduce o contribuție majoră la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă și poate accelera tranziția către o societate de inovare bazată pe cunoaștere. Pentru materializarea acestui potențial, este necesară luarea de măsuri, la nivel național, regional și local, cât și la nivelul UE, pentru a sprijini punerea în aplicare a strategiei delimitate mai sus la mai multe niveluri, concentrându-se pe termen scurt și mai lung în special pe cei cinci vectori politici cheie: dezvoltarea competențelor; îmbunătățirea accesului la finanțare; crearea de noi modele de afaceri și cucerirea unui nou public; facilitarea cooperării cu alte sectoare și politici; și extinderea la nivel internațional. Această strategie va promova, de asemenea, cooperarea cu partenerii UE. Strategia se va baza pe sprijinul altor instituții europene și părți interesate.

Pentru a monitoriza progresele înregistrate în punerea în aplicare a strategiei, Comisia propune utilizarea cadrului existent de cooperare, și anume metoda deschisă de coordonare în domeniul culturii.